

Pryszczyca (FMD)

Pryszczyca (zwana popularnie zarazą pyska i racic) jest zakaźną, wysoce zaraźliwą chorobą wirusową zwierząt parzystokopytnych o dużej dynamice szerzenia się. Objawia się ona występowaniem pęcherzy w jamie gębowej, w szparach międzyracicowych i na skórze wymienia. Uważana jest ona za najgroźniejszą chorobę zwierzęcą. Jej wystąpienie wstrzymuje w znacznym stopniu handel w skali świata. Obrót zwierzętami, produktami zwierzęcego pochodzenia, nasieniem, zarodkami z krajów, w których występuje pryszczycy lub prowadzone są szczepienia przeciwko pryszczycy, jest znacznie utrudniony lub zamknięty. Zdarzyć się również mogą zachorowania ludzi i u zwierząt nieracicowych.

Wirus Występuje w 7 typach. Przechorowanie lub uodpornienie na jeden typ zarazka nie zabezpiecza przed zakażeniem pozostałymi typami.

Przeżywalność wirusa:

- promienie słoneczne latem niszczą go w ciągu 5 min, jesienią po 3 miesiącach
- w zakażonej sierści żyje miesiąc
- w sianie żyje ponad 3 miesiące
- w mleku kwaśnym, maśle ginie po 1-2 dniach
- w nawozie ginie po 14, a w gnojówce po 45 dniach
- w sianie przeżywa 7- 15 tygodni
- bardzo długo utrzymuje się w mrożonym mięsie

Wirus wrażliwy jest na wysoką temperaturę - w 70⁰ C ginie po 15 min.
- w 100⁰ C ginie natychmiast

Do odkażania stosuje się 1 – 2 % roztwór sody kaustycznej.

Źródła zakażenia i drogi szerzenia:

- zwierzęta chore, po przechorowaniu
- ślina, mleko i jego przetwory kał, pasza, woda, żłoby, podłogi, pastwiska, skóra, wełna, ręce i odzież obsługi
- handlarze zwierząt, rzeźnicy
- mięso i jego przetwory
- nasienie i zarodki
- środki transportu, gryzonie, ptaki, owady
- odpadki kuchenne nie poddane obróbce cieplnej

Na zakażenie najbardziej wrażliwe jest bydło, następnie trzoda, owce i kozy. Wirus wydalany jest przez zakażone zwierzę jeszcze przed wystąpieniem u niego objawów chorobowych. Zakażone i chore na pryszczycę zwierzęta wydają wirus z wydychanym powietrzem, z wydzielinami i wydalaminami organizmu oraz ze skóry. Zwierzęta mogą być nosicielami choroby nawet do trzech lat. Wirus utrzymuje się w gardle i może w każdej chwili stać się przyczyną nowego ogniska choroby.

Objawy chorobowe:

- pęcherze i ubytki / owrzodzenia / występujące na wargach, języku, w okolicy otworów nosowych oraz na wymieniu, strzykach i w szparze międzyracicowej
- podwyższona temperatura ciała do 41⁰C
- obfity ślinotok
- spadek mleczności aż do całkowitego zaniku
- utrudnione przeżuwanie i utrata łaknienia
- otwieranie jamy ustnej z charakterystycznym cmokaniem

- kulawizna, sztywny chód

Każdy przypadek zachorowania, jak również wystąpienia objawów wzbudzających podejrzenie o pryszczycę, właściciele zwierząt jak też wszyscy, którzy mają styczność ze zwierzętami, są obowiązani zgłosić niezwłocznie do najbliższej lecznicy dla zwierząt, do sołtysa lub do najbliższego posterunku Policji albo też bezpośrednio do powiatowego lekarza weterynarii.

Równocześnie ze zgłoszeniem podejrzenia o pryszczycę, **nie czekając na przybycie lekarza weterynarii, posiadacz powinien** izolować zwierzęta w pomieszczeniach, jak również te znajdujące się na pastwiskach, na których znajdują się zwierzęta podejrzane o chorobę, a w szczególności:

- a) nie wypuszczać zwierząt z obór, stajni, chlewów, owczarni itp., a zwierząt przebywających stale na wypasie nie spędzać z pastwisk. Do takich zagród, pomieszczeń i na takie pastwiska nie dopuszczać osób postronnych z wyjątkiem lekarzy weterynarii i osób, którym powierzona została opieka nad nimi;
- b) nie prowadzić, ani nie wywozić do lecznic zwierząt z objawami pryszczycy lub podejrzanych o tę zarazę, lecz wezwać lekarza weterynarii na miejsce;
- c) dopilnować, aby do zagrody nie wprowadzano zwierząt racicowych (np. krów lub loch do pokrycia);
- d) dopilnować, aby nikt z domowników bez ważnego powodu nie wychodził poza obręb gospodarstwa – nawet nie wysyłać dzieci do szkoły, dopóki właściwy lekarz wet. nie ustali środków zabezpieczających przed rozwleczeniem zarazy;
- e) dopilnować, aby z zagrody nie wynoszono (wywożono) produktów pochodzących od zwierząt racicowych i drobiu (mleka, przetworów z mleka, skór, wełny, jaj, mięsa itp.) jak również narzędzi i przedmiotów, wreszcie paszy, ściółki i nawozu oraz jakichkolwiek innych rzeczy;
- f) zamknąć w pomieszczeniach gospodarstwa świnie, drób, psy, koty, króliki, gołębie itp.

W przypadku wystąpienia objawów wzbudzających podejrzenie pryszczycy w gospodarstwach, które zatrudniają pracowników do obsługi zwierząt, właściciel gospodarstwa równocześnie, ze zgłoszeniem choroby, poza w/w obowiązkami, powinien:

- a) ograniczyć do niezbędnego minimum ruch pieszy i wszelkich pojazdów wewnątrz gospodarstwa i między gospodarstwami;
- b) nie przeprowadzać zebrań i narad;
- c) polecić swoim pracownikom wstrzymanie się od wzajemnych odwiedzin i wszelkich kontaktów między sobą, jak również z osobami z zewnątrz.

Za zwierzęta zabite z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej lub skierowane do uboju sanitarnego przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

Odszkodowanie przysługuje również za zniszczone z nakazów organów Inspekcji Weterynaryjnej pasze, żywność oraz sprzęt, który nie może być poddany dezynfekcji.

Odszkodowanie w wysokości wartości rynkowej wypłaca się pod warunkiem dopełnienia przez właściciela wszystkich obowiązków na nim ciążyących. Obowiązki te dotyczą zabezpieczenia przeciw epizootycznemu gospodarstwu oraz zasad rejestracji i identyfikacji zwierząt.